

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

World TB Day 2015 - Světový den boje proti tuberkulóze

Světový den boje proti tuberkulóze je jednou z osmi kampaní Světové zdravotnické organizace (WHO) v ochraně veřejného zdraví, spolu se Světovým dnem zdraví, Světovým dnem dárců krve, Světovým dnem očkování, Světovým dnem malárie, Světovým dnem bez tabáku, Světovým dnem hepatitidy a Světovým dnem boje proti AIDS.

Dne 24. března si každoročně připomínáme Světový den boje proti tuberkulóze. Světová zdravotnická organizace (WHO) určila toto datum jako připomínku oficiálního oznámení objevu bacilu tuberkulózy vědecké společnosti doktorem Robertem Kochem v roce 1882 na Ústavu hygieny univerzity v Berlíně. V té době byla tuberkulóza příčinou každého druhého úmrtí u lidí do 40 let. Tímto objevem položil Robert Koch také základy prevence přenosu tuberkulózy izolací nemocných nebo např. zákazem plivání ve školách a jiných veřejných budovách. Roku 1905 dostal Robert Koch za svůj objev Nobelovu cenu. V roce 1944 byl objeven první lék proti tuberkulóze streptomycin, od roku 1950 začala éra kombinované léčby tuberkulózy.

Tuberkulóza je chronické granulomatózní onemocnění postihující nejvíce plíce. Zdrojem nákazy je především nemocný člověk vylučující mykobakterie. Z hlavních příznaků onemocnění je děletrvajících kašel, noční pocení, úbytek váhy. Jeden neléčený člověk může za rok nakazit 10 - 20 dalších lidí.

Cílem tohoto výročí je připomínat přetrvávající celosvětovou závažnost problému tuberkulózy. Žádné zemi se dosud nepodařilo tuberkulózu vymýtit a žádná populace není vůči ní imunní. Každoročně onemocní ve světě tímto závažným onemocněním okolo 9 milionů lidí, 3 milionům nemocných se nedostane adekvátní péče. Většina z nich žije v těch nejchudších podmínkách a nejzranitelnějších komunitách zahrnujících např. migranty, uživatele návykových látek, bezdomovce, vězně, lidi žijící se prostitutkami apod. Nakažena je přibližně jedna třetina světové populace, nejvíce postiženy jsou rozvojové země, kde tuberkulóza jde "ruku v ruce" s nákazou virem HIV a dosahuje až 95% všech případů onemocnění tuberkulózou.

Pro globální řešení problému tuberkulózy je nezbytné řešit problémy a nedostatky ve zdravotnických systémech jednotlivých zemí, zajistit financování a politickou podporu. Přestože již byly provedeny velké kroky vedoucí ke zlepšení kontroly a léčby tuberkulózy, onemocnění se stále šíří a je třeba udělat pro vymýcení mnohem více. Pro letošní rok je zvolen slogan : " Najdeme TB, léčme TB, pracujme společně na eliminaci TB".

Ve zprávě Evropského centra pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) se sloganem pro rok 2015 "Od pasivní kontroly k aktivní eliminaci" se uvádí, že při současném tempu ročního poklesu výskytu tuberkulózy o 6% by mohl být evropský region zbaven tuberkulózy až v příštím století. Aby se v Evropě dosáhlo eliminace tuberkulózy do roku 2050, musel by se počet případů snižovat dvakrát rychleji. Ve většině zemí Evropy s nízkým výskytem tuberkulózy jsou počty dlouhodobě stabilní nebo klesají jen velmi pomalu a hodně pacientů jsou cizinci. Země s vysokým výskytem zase čelí vysokému podílu opakovaných infekcí a recidiv a hlásí mnohem více onemocnění multirezistentní tuberkulózou. Nástrojem pro eliminaci tuberkulózy v Evropě zůstává účinnější využívání stávajících nástrojů kontroly tuberkulózy a doplnění o nové a efektivnější.

Poslední surveillance data ECDC ukazují v roce 2013 (28 zemí EU, Island, Norsko) 12,7 případů tuberkulózy na 100 000 obyvatel. V celkovém počtu se jedná o 64 844 případů. Z tohoto počtu bylo 2655

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

onemocnění diagnostikováno u dětí. 28% z celkového počtu připadlo na cizince. U 4,1 % pacientů se jednalo o multirezistentní tuberkulózu. Úspěšnost léčby po 12 měsících se pohybovala okolo 74%, horší výsledky léčby jsou u multirezistentní tuberkulózy, kde pacienti čelí mnohem delší terapii více léky, trpí vyšším výskytem vedlejších nežádoucích účinků léků a v neposlední řadě i náklady na léčbu jsou pětikrát vyšší. Přesto pouze kompletní a úspěšná léčba zabrání přenosu a vzniku rezistentních kmenů v populaci. Pokud nebudeme včas diagnostikovat a úspěšně léčit pacienty s multirezistentní tuberkulózou, připravíme tak půdu pro vznik a šíření extenzivně rezistentních kmenů.